

Józef Krętosz

Studium pastoralne dla księży 1971-1995

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 27-28, 279-290

1994-95

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. JÓZEF KRĘTOSZ

STUDIUM PASTORALNE DLA KSIĘŻY (1971—1995)

Powstanie i funkcjonowanie Studium Pastoralnego umotywowane jest potrzebą troski o permanentne udoskonalanie formacji intelektualnej duchowieństwa diecezji, później archidiecezji katowickiej. Tę troskę postulują odpowiednie dokumenty Kościoła Powszechnego i ustawodawstwo Soboru Watykańskiego II (DFK 22; DK 19). Nowy Kodeks Prawa Kanonicznego zobowiązuje duchowieństwo do podejmowania dalszych specjalistycznych studiów teologicznych po przyjęciu święceń kapłańskich (kan.279). Podobnie adhortacja apostołska papieża Jana Pawła II *Pastores dabo vobis* (51,52,57,72,80 a zwłaszcza 76) postuluje i zobowiązuje ich do nieustannej troski o rozwój formacji. Pierwszy Synod Diecezji Katowickiej (1972—1975) idąc po myśli wskazań Soboru, postulował proces doskonalenia przez kapłanów formacji intelektualnej i pastoralnej przez odpowiednie studia¹. Po tej linii opublikowany został jako integralna część uchwał Synodu odpowiedni dekret biskupa ordynariusza Herberta Bednorza z 10 XII 1973 r.²

Domniemane początki Studium Pastoralnego sięgają roku 1970 jako placówki filialnej KUL³. Jednak pewny i niekwestionowany początek funkcjonowania to rok akademicki 1971/72 jako Punkt Konsultacyjny Studiów Zaocznych Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie⁴.

Księża diecezji katowickiej od roku akademickiego 1971/1972 studiowali jako wolontariusze. Z dniem 1 I 1974 r. i począwszy od rocznika święceń 1974 r. studia te są obowiązujące. Od tego obowiązku może zwolnić jedynie biskup ordynariusz, kierując np. studenta na studia specjalistyczne na innych uczelniach. Mocą dekretu biskupa ordynariusza z 10 XII 1973 r. rozpoczęcie studiów obowiązywało już neoprezbiterów. Mocą kolejnych Statutów Studium wydanych przez biskupa, następnie arcybiskupa dr. Damiana Zimonia, od 1 X 1986 r. księża winni byli rozpocząć studia po pierwszym roku kapłaństwa, od 1 X 1993 r. — po trzech latach z możliwością dobrowolnego ich rozpoczęcia zaraz po święceniach. W praktyce jednak w przeszłości i obecnie większość rozpoczyna je już jako neoprezbiterzy. W czasie trwania studiów księża zwolnieni są ze składania przepisanych prawem egzaminów jurysdykcyjnych pod warunkiem zaliczania w terminie kolejnych lat. Uzyskanie magisterium, od 1990 r. licencjatu z teologii pastoralnej powoduje zwolnienie ze składania egzaminu proboszczowskiego i przedstawienia odpowiedniej pracy⁵.

¹ *Wiara, Modlitwa i Życie w Kościele Katowickim*, Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej (1972—1975), Katowice—Rzym 1976, 125 (VIII 3.13.1).

² Dekret Biskupa Katowickiego Herberta Bednorza z 10 XII 1973 r. w sprawie pogłębienia formacji intelektualnej młodszych roczników kapłańskich, tamże, 135—136 (VIII 5.1).

³ Brak odpowiedniej dokumentacji, łącznie z dokumentami erekcyjnymi w Archiwach Kurii Arcybiskupiej i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Prowadzone były jakieś pertraktacje, jednak brak w wyżej wymienionych archiwach na ich temat dokumentacji.

Archiwum Studium Pastoralnego, Korespondencja z Rektorem KUL z 14 III 1994.

⁴ Pozostające informacje pierwszych studentów są rozbieżne i brak odpowiedniego dokumentu erygującego. Jedynie analiza dokumentacji studentów i planów zajęć (z zasobów archiwum Studium) wskazuje na rok akademicki 1971/72 jako pierwszy niekwestionowany rok funkcjonowania.

⁵ Dekret biskupa katowickiego Herberta Bednorza, dz. cyt., 136; Statut Studium Pastoralnego w Katowicach (17 III 1986), *Wiadomości Diecezjalne* 54 (1986) nr 4, 47; Statut Studium Pastoralnego w Katowicach (8 IV 1993), *Wiadomości Archidiecezjalne* 61 (1993) nr 4, 153; J. Krętosz *Informacja o Studium Pastoralnym dla księży w Katowicach*, tamże 60 (1992) nr 12, 523.

I. RATIO STUDIORUM STUDIUM PASTORALNEGO

Studia trwają 4 lata: trzy lata wykładów i rok czwarty przeznaczony jest na napisanie pracy. Zajęcia odbywają się w czwartki w wymiarze 4 godzin (2 wykłady wspólne i 2 specjalistyczne) oraz raz w miesiącu seminarium naukowe. Wykłady wspólne, zawierające problematykę wiodącą, obowiązują wszystkich studentów. Do roku akademickiego 1985/86 prowadzone były osobno dla poszczególnych roczników, od roku akademickiego 1986/1987 są wspólne dla studentów lat I—III. Następne 2 godziny wykładów względnie ćwiczeń odbywają się w sekcjach. Do roku akademickiego 1985/86 było 6 sekcji; homilektyka, etyka, katechetyka, liturgika, socjologia, teologia praktyczna, fundamentalna. Od roku następnego funkcjonują 4 sekcje: homiletyczno-liturgiczna, katechetyczna, teologiczno-moralna i społeczno-historyczna. Udział w zajęciach na poszczególnych sekcjach studenci, deklarują na początku pierwszego roku uwzględniając swoje zainteresowania. W latach 1986/87, 1987/88 tytułem eksperymentu pozostawiono studentom możliwość dowolnego wyboru 4 wykładów spośród istniejących 4 sekcji. Jednak w roku akademickim 1988/89 wrócono do wyboru na pierwszym roku przez studenta wykładów jednej konkretnej sekcji. Tematyka wykładów poszczególnych profesorów: ogólnych i w ramach sekcji obejmuje zagadnienia monograficzne zawarte w ustalonym na dany rok przez profesora temacie. Profesorowie prowadzą zajęcia w kolejności czwartków miesiąca. W ten sposób studenci winni w ciągu roku wysłuchać i zdać w czasie sesji egzaminacyjnej odpowiednio egzaminy: 4 ogólne i 4 sekcyjne oraz zaliczyć seminarium naukowe⁶.

Księża do roku akademickiego 1984/85 zobowiązani byli do pisania prac magisterskich w ramach seminariów naukowych Studium Pastoralnego. Przed obroną pracy należało zdać egzamin *ex universa*. Z chwilą afiliacji Śląskiego Seminarium Duchownego do Papieskiej Akademii Teologicznej, jeszcze nie uznawanej przez państwo, gdy ATK pozostawała uczelnią państwową, studenci posiadający magisteria z PAT od 1985 r. zwolnieni zostali z obowiązku składania tego egzaminu. Natomiast prace magisterskie napisane i obronione w Seminarium mogły być pod kierownictwem ich promotorów przepracowywane celem przedstawienia ich jako podstawę do uzyskania magisterium „większego” z teologii pastoralnej. Swoisty dualizm zaistniał z faktu, że ATK nie miała prawa nadawania licencjatu, tytułu nadawanego na uczelniach kościelnych, natomiast tytuły magisterskie nadawane przez PAT nie miały sankcji państwowej. Od 1990 r. stopnie naukowe nadawane na PAT w Krakowie są uznawane przez państwo, a ATK uzyskała status uczelni kościelnej. Stąd od 1990 r. księża Studium Pastoralnego w Katowicach mogą uzyskiwać licencjat nadawany tylko przez uczelnie kościelne. W systemie 3 stopniowych studiów na tych uczelniach: magisterium, licencjat, doktorat — można napisać tylko 2 prace. W związku z powyższym praca magisterska napisana w Śląskim Seminarium Duchownym afiliowanym do PAT w Krakowie może być uznana za podstawę do uzyskania licencjatu, jeśli odpowiada jej poziomowi. Aktualnie praktyka w tej sprawie jest następująca; prace powstałe w Seminarium przekazane są na ATK do recenzji celem uznania ich jako podstawę do uzyskania licencjatu z teologii pastoralnej w Studium Pastoralnym. W wypadku recenzji negatywnych studenci mogą w ramach seminarium naukowego w czasie studiów dokonać poprawki postulowanej w recenzji⁷.

⁶ Archiwum Studium Pastoralnego, Plany wykładów.

⁷ Tamże, Protokoły egzaminacyjne; Regulamin Studiów Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, Warszawa 1992, nr 36—42; Krętosz, dz. cyt., 524.

II. KADRA NAUCZAJĄCA

Oorganizatorem z polecenia biskupa ordynariusza i kierującym Studium Pastoralnego w pierwszym roku funkcjonowania był ks. prof. dr hab. Remigiusz Sobański. Od roku akademickiego 1972/1973 kierownikiem został ówczesny referent Wydziału Duszpasterskiego Kurii Biskupiej, ks. dr Benedykt Woźnica. Następnie od roku akademickiego 1979/1980 kierownictwo objął ks. dr Jan Grzesica⁸. Po jego rezygnacji kierownikiem Diecezjalnego Studium Pastoralnego został od 1 stycznia 1993 r. ks. dr Józef Krętosz, który kontynuuje aktualnie kierownictwo niniejszej instytucji. Studium Pastoralne dla księży w Katowicach jako Punkt Konsultacyjny Studiów Zaocznych ATK podlega kompetencji Wydziału Teologicznego. W przeszłości każdorazowo jeden z prodziekanów opiekował się punktami konsultacyjnymi. Obecnie od roku akademickiego 1994/1995 punkty konsultacyjne, w tym i Katowickie Studium Pastoralne podlegają kompetencji mianowanego przez rektora ATK Pełnomocnika Rektora do Spraw Punktów Konsultacyjnych. Obecnie funkcję tę pełni ks. prof. dr hab. Lucjan Balter⁹.

Profesorowie Studium Pastoralnego w Katowicach¹⁰:

1. Prof. dr hab. Franciszek Adamski	— (UJ) 1971—1988
2. Ks. prof. dr hab. Jerzy Bajda	— (ATK) 1979/1980
3. Ks. prof. dr hab. Lucjan Balter	— (ATK) 1983—1985
4. Ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki	— (ATK) 1978—1986
5. ks. mgr Władysław Basista	— (KAT) 1984—1986
6. ks. bp dr Herbert Bednorz	— (KAT) 1985/1986
7. ks. bp dr Gerard Bernacki	— (KAT) 1983—1995
8. ks. dr Stanisław Bista	— (KAT) 1976—1985
9. ks. dr Franciszek Blachnicki	— (KAT) 1971—1972
10. ks. dr Oswald Bulka	— (KAT) 1975/1976
11. ks. prof. dr hab. Jan Charytański SJ	— (ATK) 1976—1979
12. ks. mgr Tadeusz Chromik SJ	— (ATK) 1975—1978
13. ks. dr Stefan Cichy	— (KAT) 1974—1979
14. ks. dr Jan Decyk	— (ATK) 1990—1995
15. ks. dr (bp) Antoni Długosz	— (ATK) 1980—1982
16. ks. dr Antoni Dreja	— (KAT) 1976—1985
17. ks. dr Piotr Dronszczyk	— (KAT) 1977—1978
18. ks. dr Paweł Duda	— (ATK) 1977—1978
19. doc. dr hab. Aniela Dylus	— (ATK) 1983—1995
20. ks. dr Antoni Goranszcz	— (KAT) 1984—1995
21. ks. dr Jan Grzesica	— (KAT) 1979—1991
22. ks. prof. dr hab. Stanisław Grzybek	— (ATK) 1971—1972
23. ks. dr Andrzej Hajduk SJ	— (ATK) 1991—1995
24. ks. prof. dr hab. Bernard Hałaczek	— (KAT, ATK) 1975/1976
25. ks. prof. dr hab. Helmut Juros SDS	— (ATK) 1971—1995
26. ks. dr Michał Kaszowski	— (KAT) 1975—1978

⁸ Mimo kwerendy przeprowadzonej nawet w aktach personalnych powyższych osób nie znaleziono żadnych wzmianek o ich nominacjach dotyczących Studium. Charakterystyczne, że schematyzmy z okresu do 1981 roku na temat Studium milczą. Autorowi pozostało zasięgnięcie informacji ustnych od omawianych kierujących Studium.

⁹ Archiwum osobiste autora. Dekret nominacyjny z 31 XII 1982, Wiadomości Diecezjalne 51 (1983) nr 1, 13.

¹⁰ Archiwum Studium Pastoralnego, Plany wykładów, protokoły egzaminacyjne (przy poszczególnych profesorach podano w kolejności macierzyste uczelnie profesorów ATK, KUL i UJ, KAT — Śląskie Seminarium Duchowne w Katowicach, OFM — Wyższe Seminarium Duchowne Ojców Franciszkanów w Katowicach-Panewnikach oraz lata, w których prowadzone były przez niego wykłady).

27. ks. dr Sławomir Kawecki	— (ATK) 1992—1995
28. ks. prof. dr hab. Joachim Kondziela	— (KUL, KAT) 1972—1980
29. ks. dr Jan Korycki SAC	— (ATK) 1979/1980
30. ks. dr Józef Krzyra	— (KAT) 1979—1986
31. ks. dr Józef Krętosz	— (KAT) 1982—1995
32. ks. prof. dr hab. Władysław Kubik SJ	— (ATK) 1976—1995
33. ks. prof. dr hab. Leszek Kuc	— (ATK) 1971—1973
34. o. dr Gaudenty Kustusz OFM	— (OFM) 1989—1991
35. ks. prof. dr hab. Antoni Lewek	— (ATK) 1990—1995
36. ks. dr Józef Liszka	— (KAT) 1972—1975
37. ks. dr hab. Zbigniew Marek SJ	— (ATK) 1985—1995
38. dr Irena Mierzwa	— 1972—1988
39. ks. prof. dr hab. Roman Murawski	— (ATK) 1975—1985
40. ks. prof. dr hab. Wincenty Myszor	— (ATK, KAT) 1984—1986
41. ks. prof. dr hab. Józef Myśków	— (ATK) 1971/1972
42. ks. prof. dr hab. Bogusław Nadolski TChr	— (ATK) 1987—1990
43. ks. dr Henryk Pagiewski CSSR	— (ATK) 1972—1975
44. o. Bronisław Panek OCarm.	— (ATK) 1975/1976
45. ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik	— (ATK) 1976—1992
46. ks. prof. dr hab. Władysław Piwowarski	— (KUL) 1971—1980
47. ks. prof. dr hab. Romuald Rak	— (KAT, KUL) 1971—1986
48. ks. dr Jan Sklorz	— (KAT) 1972—1989
49. ks. dr Antoni Reginek	— (KAT) 1992—1995
50. ks. doc. dr hab. Zbigniew Sareło SAC	— (ATK) 1992/1993
51. ks. prof. dr hab. Alfons Skowronek	— (ATK, KAT) 1971—1984
52. ks. prof. dr hab. Remigiusz Sobański	— (ATK, KAT) 1971/1972
53. ks. prof. dr hab. Andrzej Spławski SJ	— (ATK) 1980—1982
54. prof. dr hab. Adam Stanowski	— (KUL) 1971/1972
55. ks. dr Grzegorz Stephan	— (KAT) 1993—1995
56. ks. dr Eugeniusz Szczotok	— (KAT) 1984—1987
57. o. dr Damian Szojda OFM	— (OFM) 1971/1972
58. ks. (abp) dr Stanisław Szymecki	— (KAT) 1975/1976
59. ks. dr Jerzy Szymik	— (KUL, KAT) 1991—1995
60. prof. dr hab. Andrzej Święcicki	— (ATK) 1972—1995
61. ks. prof. dr hab. Wojciech Tabaczyński	— (ATK) 1979/1980
62. dr Alojzy Targ	— 1971/1972
63. ks. prof. dr hab. Janusz Tarnowski	— (ATK) 1975—1995
64. ks. dr Bogumił Widła	— (ATK) 1975—1976
65. ks. dr Waldemar Wojdecki	— (ATK) 1973—1992
66. ks. dr Benedykt Woźnica	— (KAT) 1975—1991
67. ks. dr hab. Janusz Wycisło	— (KAT) 1991—1993
68. ks. dr Jerzy Wypler	— (ATK) 1975/1976
69. ks. prof. dr hab. Witold Zdaniewicz SAC	— (ATK) 1979/1980
70. ks. dr Damian Zimoń	— (KAT) 1979—1985
70. ks. abp dr Damian Zimoń	— (KAT) 1991—1995
71. ks. prof. dr hab. Andrzej Zuberbier	— (ATK) 1971—1982

Na przestrzeni 24 lat funkcjonowania Studium prowadziło w nim zajęcia 71 profesorów. W liczbie tej 38 jest etatowymi pracownikami ATK, 30 profesorami Śląskiego Seminarium Duchownego. Pośród nich jest 6 osób, które są zarazem profesorami Seminarium Katowickiego oraz profesorami ATK: ks. prof. Bernard Hałaczek (1975—1976), ks. prof. Alfons Skowronek (1971—1984), ks. prof. Remigiusz Sobański (1971—1972) oraz profesorami KUL: śp. ks. prof. Joachim Kondziela (1972—1980), ks. prof. Romuald Rak (1971—1986) i ks. dr Jerzy Szymik (1991—1995). Oprócz tego prowadzili też zajęcia prof. Franciszek Adamski (1971—1988) z Uniwersytetu Jagiellońskiego, o. dr Gaudenty Kustusz (1989—1991), o. dr Damian

Szojda (1971—1972) profesorowie Wyższego Seminarium Duchownego Ojców Franciszkanów w Katowicach-Panewnikach. Z grona profesorskiegoz długoletnim stażem pracy są w następującej kolejności wraz z podaniem lat ich pracy: ks. prof. Helmut Juros (1971—1995) — 24, prof. Andrzej Święcicki (1972—1995) — 23, ks. prof. Janusz Tarnowski (1975—1995) — 20, po 17 lat profesorowie ks. prof. Władysław Kubik (1976—1995) i ks. dr Waldemar Wojdecki (1973—1992), po 16 lat: prof. Franciszek Adamski (1971—1988) i ks. dr Jan Sklorz (1972—1989), ks. prof. Romuald Rak (1971—1986) — 15, ks. prof. Alfons Skowronek (1971—1984) — 13, dr Aniela Dylus (1983—1995) i ks. bp dr Gerard Bernacki (1983—1995) po 12 lat, ks. dr Antoni Goraszcz (1984—1995) — 11, ks. abp dr Damian Zimoń (1979—1985, 1991—1995) — 10 lat. Grono profesorskie składało się w większości z księży (65 osób). Między nimi jest trzech biskupów: Ks. abp dr Damian Zimoń (1991—1995), śp. ks. bp dr Herbert Bednorz (1985/1986), ks. bp dr Gerard Bernacki (1983—1995). Równocześnie prowadziło zajęcia 6 świeckich; prof. Franciszek Adamski z UJ, prof. Andrzej Święcicki i doc. Aniela Dylus z ATK, prof. Adam Stanowski (1971/1972) z KUL oraz ze środowiska katowickiego dr Irena Mierzwa oraz dr Alojzy Targ (1971/1972). Aktualnie grono profesorskie Studium Pastoralnego liczy 20 osób, z czego 8 pochodzi z grona miejscowego duchowieństwa (ks. dr Jerzy Szymik zarazem jest pracownikiem KUL), 12 przyjeżdża z Warszawy i są pracownikami ATK. Dwoje z nich to osoby świeckie: prof. Andrzej Święcicki i doc. Aniela Dylus. Z ich grona 2 osoby są już emerytowanymi pracownikami ATK: ks. prof. Janusz Tarnowski i prof. Andrzej Święcicki¹¹.

Tematyka wykładów poszczególnych profesorów mieściła się w podziale na sekcje, stawianych zapotrzebowaniach przez biskupa ordynariusza, zainteresowaniach i potrzebach księży-studentów, w dyscyplinie, w jakiej są poszczególni profesorowie specjalistami oraz aktualnym ich warsztacie badawczym. Wykładowo niektóre roczne tematy wykładów ks. prof. Helmuta Jurosa w ramach sekcji etycznej były: Źródło poznania teologiczno-moralnego (1980/81), Nauczanie etyki społecznej (1983/84), Odpowiedzialność moralna a struktury (1984/85), Przepowiadanie moralności chrześcijańskiej (1985/86), Wybrane zagadnienia z etyki gospodarczej (1990/91), Katolicka nauka społeczna — teoria czy ideologia (1991/92), Antropologia współczesna (1992/93), Etyka polityczna (1993/94), Polski katolicyzm społeczny (1994/95). Prof. Franciszek Adamski kontynuował w ramach sekcji nauk społecznych tematy: Socjologia sekularyzacji i ateizmu (1983/84), Socjologia masowego komunikowania (1984/85), Rodzina między sacrum a profanum (1985/86). Wykłady prof. Andrzeja Święcickiego w ramach tej samej sekcji miały m.in. tematy: Socjologia religii — zagadnienia ogólne (1980/81), Badania socjologiczne religii w Polsce (1983/84), Socjologia szczegółowa (1984/85), Kościół w świecie (1985/86), Czynniki poza rodziną wpływające na poziom religijności (1986/87), Kościół a kultura masowa (1987/88), Przedsięwzięcie w społecznej nauce Kościoła (1990/91), Humanistyczna i chrześcijańska koncepcja społeczna (1992/93).

W ramach sekcji katechetycznej seniorzy stażem: ks. prof. Janusz Tarnowski (20 lat) i ks. prof. Władysław Kubik (19 lat) prowadzili zajęcia na następujące m.in. tematy. Ks. prof. Kubika dotyczyły tematy: Wychowanie w katechezie (1980/81), Katechizacja na szczeblu przedszkolnym i wczesnokomunijnym — inicjacyjna (1984/85), Dydaktyka ogólna (1985/86), Wychowanie do przekazu wiary w rodzinie na szczeblu szkoły podstawowej (1986/87), Specyfika katechizacji w starszym wieku szkolnym (1987/88), Różne modele katechezy (1989/90), Aktywne sposoby przekazu wiary (1990/91), Teoria wychowania chrześcijańskiego (1992/93), Nauczanie religii w szkole (1993/94), Osoba katechety i katechizowanego (1994/95). Natomiast wykłady ks. prof. Tarnowskiego poświęcone były tematom: Antropologia charakteriologiczno-katechetyczna (1980/81), Antropologia katechetyczna (1984/85), Pedagogika spotkania z Bogiem (1985/86), Przygotowanie do przekazu wiary w rodzinie na katechezie przedmażeńskej (1986/87), Wychowanie

¹¹ Tamże.

eucharystyczne (1987/88), Dialog pedagogiczny w małej grupie (1989/90), Podstawy pedagogiczne warsztatu katechety (190/91), Dialog w katechezie personalno-egzystencjalnej (1992/93), Wychowawcze zadania katechety (1993/94), Dialogowa osobowość rodziców, kapłana, katechety (1994/95).

Ks. dr Jan Sklorz prowadził wykłady w ramach specjalizacji homiletycznej na następujące tematy: Antropologia homiletyczna (1980/81), Kerygma jako tworzywo homilijne (1983/84), Homilia a przekaz wiary (1984/85), Realizacja postulatów kaznodziejskich I Synodu Diecezji Katowickiej (1985/86), Elementy społeczno-polityczne w przepowiadaniu Kościoła (1986/87), Profetyczno-krytyczny charakter przepowiadania kościelnego (1987/88). Ks. doc. Antoni Lewek w ramach tej samej sekcji prowadził wykłady na następujące tematy: Problematyka społeczna w kaznodziejstwie (1990/91), Interpersonalne uwarunkowania komunikacji kaznodziejskiej (1991/92), Elementy nowej ewangelizacji (1992/93), Mass media w służbie ewangelizacji (1993/94), Jana Pawła II koncepcja nowej ewangelizacji (1994/95). Ks. prof. Jerzy Pikulik w ramach liturgicznej specjalizacji mówił na tematy: Kult św. Barbary w ujęciu liturgicznym i socjologicznym (1986/87), Kult maryjny w Polsce XIII—XVIII w. (1989/90), Od pluralizmu do unifikacji w liturgii (1990/91), Dolores i passionis w życiu religijnym i liturgicznym w Polsce (1991/92).

Tematyka wykładów ks. dr Jana Decyka to: Teologiczno-pastoralne aspekty niedzieli (1990/91), Teologiczno-pastoralne aspekty roku liturgicznego (1991/92), Liturgia za zmarłych (1992/93), Kult Eucharystii poza Mszą św. (1993/94), Teologia znaków liturgicznych (1994/95). Ksiądz arcybiskup dr Damian Ziemoń, przed swoją sakrą jako profesor w ramach specjalizacji liturgicznej prowadził wykłady na następujące tematy: Uczestnictwo wiernych we Mszy św. na ziemiach polskich w XIX w. (1980/81), Odnowa liturgiczna na Śląsku (1983/84), Odnowa liturgiczna w Polsce (1984/85). Następnie jako biskup ordynariusz, potem arcybiskup, naucza w ramach wykładów ogólnych na tematy: Pastoralny aspekt sakramentu bierzmowania (1991/92), Ewangelizacja a Eucharystia (1992/93), Ewangelizacja a sakrament małżeństwa (1993/94), Wymiar misyjny posługi kapłańskiej (1994/95). Powyższe przykładowe tematy kilku z profesorów ilustrują profil Punktu Konsultacyjnego, traktujący w poszerzonym wymiarze formację pastoralną uczęszczających na wykłady księży studentów. Zarazem zawężona na poszczególne lata tematyka o charakterze monograficznym ale pochodząca z warsztatu pracy naukowej poszczególnych profesorów gwarantowała przekazywanie słuchaczom solidnej wiedzy. Poszczególni studenci w czasie trwania ich studiów wysłuchali w trzyletnim cyklu wykłady danego profesora na 3 różne wzajemnie się zazębiające tematy¹².

III. STUDENCI

Studium Pastoralne dla Księży w Katowicach, jako Punkt Konsultacyjny Studiów Zaocznych ATK, podlegające jurysdykcyjnie biskupowi (arcybiskupowi) katowickiemu zasadniczo przeznaczone jest dla duchowieństwa diecezji katowickiej. Jednak oprócz księży tej diecezji, którzy stanowili zasadniczy trzon studentów, studiowali i nadal studiują księża diecezji sąsiednich oraz zakonnicy. Do 1983 r. spośród 70 zdobytych magisteriów z teologii pastoralnej, 20 należało do księży niekatowickich: zwłaszcza z ówczesnych diecezji opolskiej i częstochowskiej¹³. W następnym okresie, szczególnie po 1990 roku studiowało 12 księży gości: jezuita (5), franciszkanin, oblaci Maryi Niepokalanej, z diecezji sosnowieckiej po 2 osoby, oraz jeden salwatorianin¹⁴.

¹² Tamże.

¹³ J. Krętosz, *Bibliografia prac magisterskich powstałych w Studium Pastoralnym w Katowicach*, Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 16 (1983) 259—261.

¹⁴ Archiwum Studium Pastoralnego, Listy studentów.

Absolwenci, którzy do 1990 roku uzyskali magisterium „większe” z teologii pastoralnej¹⁵:

1. ks. Adamski Romuald	— 1987
2. ks. Aleksa Henryk	— (?)
3. ks. Balion Franciszek	— przed 1984
4. ks. Bartoszek Andrzej	— 1987
5. ks. Błaszczak Eugeniusz	— 1988
6. ks. Breitkopf Eugeniusz	— 1986
7. ks. Burda Grzegorz	— 1987
8. ks. Centner Henryk	— 1989
9. ks. Chwila Stanisław	— przed 1984
10. ks. Chmiel Michał	— przed 1984
11. ks. Chorzępa Andrzej	— 1987
12. ks. Cybel Waldemar	— 1988
13. ks. Cogiel Marcell	— przed 1984
14. ks. Czapla Antoni	— przed 1984
15. ks. Czapla Longin	— przed 1984
16. ks. Danch Józef	— przed 1984
17. ks. (bp) Domin Czesław	— przed 1984
18. ks. Drogosz Marek	— 1988
19. ks. Drob Jan	— przed 1984
20. ks. Drozd Antoni	— przed 1984
21. ks. Duży Ludwik	— 1987
22. ks. Fres Marian	— 1985
23. ks. Gnida Gerard	— przed 1984
24. ks. Gańczorz Stanisław	— 1987
25. ks. Góra Eugeniusz	— 1987
26. ks. Goranszcz Antoni	— przed 1984
27. ks. Goraus Henryk	— 1990
28. ks. Gracia Józef	— przed 1984
29. ks. Górecki Jan	— przed 1984
30. ks. Grabowski Roman	— 1987
31. ks. Grajcke Ernest	— przed 1984
32. ks. Grajczyk Roman	— 1987
33. ks. Gruszka Andrzej	— 1989
34. ks. Guzy Piotr	— 1990
35. ks. Holi Franciszek	— przed 1984
36. ks. Holona Stanisław	— przed 1984
37. ks. Helbik Krystian	— 1988
38. ks. Iwański Henryk	— 1988
39. ks. Jęczek Alojzy	— 1987
40. ks. Jersz Henryk	— przed 1984
41. ks. Kafka Henryk	— 1989
42. ks. Kalinka Marek	— 1990
43. ks. Kalisz Stefan	— 1988
44. ks. Kachel Piotr	— 1988
45. ks. Kasza Krzysztof	— 1988
46. ks. Kiwadowicz Roman	— 1989
47. ks. Klyczka Jan	— 1987
48. ks. Knefel Arkadiusz	— 1987
49. ks. Kocur Piotr	— 1986

¹⁵ Dziekanat Wydziału Teologicznego. Księga magisteriów (Niniejsza tabela obejmuje księży, którzy w momencie egzaminu należeli do diecezji katowickiej, daty przy nazwiskach oznaczają rok, w którym zdawano egzamin magisterski).

50. ks. Kolorz Lucjan — 1987
51. ks. Kloza Joachim — 1985
52. ks. Korduła Jerzy — 1985
53. ks. Korsus Marek — przed 1984
54. ks. Kracla Józef — 1986
55. ks. Koziół Zbigniew — 1985
56. ks. Krasoń Eugeniusz — 1988
57. ks. Kubecki Marian — 1990
58. ks. Kupny Józef — 1986
59. ks. Kurpas Eugeniusz — 1989
60. ks. Kulawik Antoni — przed 1984
61. ks. Kwapiszewski Janusz — 1985
62. ks. Lempa Konrad — 1991
63. ks. Lenartowicz Teofil — przed 1984
64. ks. Laksa Roman — 1989
65. ks. Łapuszek Adam — 1989
66. ks. Malcher Marian — przed 1984
67. ks. Marondel Krystian — 1991
68. ks. Masarczyk Antoni — przed 1984
69. ks. Matysik Józef — przed 1984
70. ks. Michalski Adam — przed 1984
71. ks. Michalski Jan — przed 1984
72. ks. Miłkowski Jan — przed 1984
73. ks. Morawski Andrzej — 1986
74. ks. Motyka Michał — 1986
75. ks. Mrozik Romuald — przed 1984
76. ks. Musioł Franciszek — 1987
77. ks. Niesyto Sylwester — 1985
78. ks. Nieszporek Władysław — 1985
79. ks. Nocoń Arkadiusz — 1990
80. ks. Nocoń Jan — 1987
81. ks. Nowak Jacek — 1987
82. ks. Nowak Jerzy — 1989
83. ks. Nówaczyk Józef — przed 1984
84. ks. Olszar Henryk — 1987
85. ks. Opitek Konrad — 1988
86. ks. Osiński Kazimierz — przed 1984
87. ks. Paliński Jerzy — 1986
88. ks. Pawliczek Józef — przed 1984
89. ks. Papoń Andrzej — przed 1984
90. ks. Panek Józef — 1989
91. ks. Piecha Henryk — przed 1984
92. ks. Piesiur Józef — 1989
93. ks. Piontek Jan — 1989
94. ks. Piskorz Marian — 1987
95. ks. Pilarski Ireneusz — przed 1984
96. ks. Płonka Bogusław — 1988
97. ks. Podsiadło Jan — 1987
98. ks. Południk Leon — przed 1984
99. ks. Przybyła Józef — 1985
100. ks. Pyrchała Paweł — przed 1984
101. ks. Rak Henryk — 1986
102. ks. Rakus Stefan — 1989
103. ks. Ramola Engelbert — przed 1984
104. ks. Reś Stanisław — 1986
105. ks. Ryszka Rafał — 1986

106. ks. Satława Henryk	— 1986
107. ks. Schittko Reinhard	— przed 1984
108. ks. Sitek Henryk	— 1991
109. ks. Sitko Kazimierz	— 1985
110. ks. Simon Andrzej	— przed 1984
111. ks. Skworc Wiktor	— przed 1984
112. ks. Sładek Rufin	— przed 1984
113. ks. Spyra Krzysztof	— przed 1984
114. ks. Sopora Wiktor	— przed 1984
115. ks. Stawowski Edward	— 1987
116. ks. Suchoń Andrzej	— 1989
117. ks. Szaforz Czesław	— 1987
118. ks. Szaforz Dominik	— przed 1984
119. ks. Szczotok Eugeniusz	— przed 1984
120. ks. Szkróbka Alfred	— przed 1984
121. ks. Szostek Andrzej	— 1989
122. ks. Stypa Jerzy	— 1989
123. ks. Thomas Oskar	— przed 1984
124. ks. Tosta Ireneusz	— 1987
125. ks. Urbański Henryk	— 1989
126. ks. Waldera Romuald	— przed 1984
127. ks. Wandrasz Marian	— 1989
128. ks. Wawrzynek Kazimierz	— przed 1984
129. ks. Waliczek Jan	— 1985
130. ks. Wieczorek Edward	— przed 1984
131. ks. Wojciech Zygmunt	— przed 1984
132. ks. Wolny Andrzej	— przed 1984
133. ks. Wolny Kazimierz	— przed 1984
134. ks. Wójcik Herbert	— przed 1984
135. ks. Wycisło Janusz	— przed 1984
136. ks. Zowada Benedykt	— 1991

Absolwenci Studium Pastoralnego, którzy uzyskali licencjat z teologii pastoralnej (od 1990 roku)¹⁶:

1. ks. Bajger Wiesław	— 1990
2. ks. Bartosik Kazimierz	— 1990
3. ks. Błaszczok Zygmunt	— 1990
4. ks. Błotko Krzysztof	— 1990
5. ks. Boradyn Jan	— 1993
6. ks. Borowiec Krzysztof	— 1994
7. ks. Brzęk Piotr	— 1991
8. ks. Buchalik Zenon	— 1991
9. ks. Burzyk Eugeniusz	— 1991
10. ks. Celary Ireneusz	— 1992
11. ks. Chudek Eugeniusz	— 1991
12. ks. Ciesiołka Adam	— 1992
13. ks. Cuber Andrzej	— 1991
14. ks. Czendlik Zbigniew	— 1992
15. ks. Dewor Antoni	— 1991
16. ks. Dędek Krzysztof	— 1992
17. ks. Dworak Wojciech	— 1993

¹⁶ Archiwum Studium Pastoralnego, Protokoły egzaminów licencjackich (wykaz obejmuje księży, którzy w momencie rozpoczęcia studiów należeli do diecezji katowickiej; liczby przy nazwiskach oznaczają rok, w którym zdawany był egzamin; SOS = ksiądz diecezji sosnowieckiej).

18. ks. Filapek Stanisław	— 1992
19. ks. Frysz Damian	— 1992
20. ks. Fulek Krzysztof	— 1993
21. ks. Gajda Krzysztof	— 1990
22. ks. Gatnar Damian	— 1992
23. ks. Gawleński Krystian	— 1992
24. ks. Godziek Mirosław	— 1994
25. ks. Glenc Grzegorz	— 1993
26. ks. Graniczny Edward	— 1990
27. ks. Greger Piotr	— 1992
28. ks. Grudniok Krzysztof	— 1992
29. ks. Grzomba Witold	— 1991
30. ks. Jadasz Jacek	— 1993
31. ks. Jagieł Grzegorz	— 1991
32. ks. Jończyk Mariusz	— 1992
33. ks. Kalka Piotr	— 1994
34. ks. Kieras Henryk	— 1994
35. ks. Kempa Jacek	— 1993
36. ks. Kępowicz Adam	— 1994
37. ks. Klim Zygmunt	— 1990
38. ks. Knura Stanisław	— 1992
39. ks. Koch Andrzej	— 1992
40. ks. Koenig Franciszek	— 1994
41. ks. Kokoszka Ryszard	— 1992
42. ks. Konkol Joachim	— 1990
43. ks. Kopka Edward	— 1990
44. ks. Kopczyk Tomasz	— 1994
45. ks. Kraiński Leon	— 1992
46. ks. Krawczyk Eugeniusz	— 1992
47. ks. Kucza Grzegorz	— 1992
48. ks. Kusze Grzegorz	— 1990
49. ks. Lala Krzysztof	— 1990
50. ks. Lasota Krzysztof	— 1992
52. ks. Macura Zbigniew	— 1992
53. ks. Maćkowiak Sławomir	— 1993
54. ks. Marek Andrzej	— 1993
55. ks. Matoga Jerzy	— 1990
56. ks. Michałowski Stanisław	— 1990
57. ks. Międzybrodzki Jarosław	— 1992
58. ks. Młoczek Antoni	— 1991
59. ks. Mozgol Andrzej	— 1991
60. ks. Mozor Karol	— 1992
61. ks. Musioł Stanisław	— 1992
62. ks. Noras Andrzej	— 1990
63. ks. Nowak Ryszard	— 1992
64. ks. Nowara Andrzej	— 1990
65. ks. Nózka Korneliusz	— 1992
66. ks. Owczarek Antoni	— 1994
67. ks. Panek Marek	— 1990
68. ks. Paszek Marek	— 1993
69. ks. Paszkot Jarosław	— 1992
70. ks. Pauly Klaudiusz	— 1992
71. ks. Pawlas Franciszek	— 1993
72. ks. Pindel Stanisław	— 1990
73. ks. Piszczek Andrzej	— 1993
74. ks. Płaza Marek	— 1993

75. ks. Płonka Piotr	— 1992
76. ks. Polok Grzegorz	— 1993
77. ks. Podoluk Andrzej	— 1994
78. ks. Rek Bogdan	— 1993
79. ks. Rother Albert	— 1991
80. ks. Rożyk Piotr	— 1993
81. ks. Rzytka Krzysztof	— 1990
82. ks. Serwotka Tadeusz	— 1990
83. ks. Seweryn Grzegorz	— 1991
84. ks. Słabkowski Andrzej	— 1990
85. ks. Smółka Krzysztof	— 1992
86. ks. Sodzawiczny Zenon	— 1990
87. ks. Sołtys Józef	— 1993
88. ks. Sówka Marek	— 1993
89. ks. Spyra Marek	— 1990
90. ks. Stalmach Zbigniew	— 1992
91. ks. Stasiak Andrzej	— 1994 SOS
92. ks. Stebel Stefan	— 1993
93. ks. Stopka Artur	— 1992
94. ks. Swoboda Leszek	— 1993
95. ks. Szołtysik Piotr	— 1990
96. ks. Szastok Marek	— 1993
97. ks. Szewczyk Leszek	— 1994
98. ks. Szwed Czesław	— 1992
99. ks. Tabath Krzysztof	— 1992
100. ks. Tatarczyk Witold	— 1992
101. ks. Tatura Ireneusz	— 1992
102. ks. Tornala Marek	— 1990
103. ks. Tront Zdzisław	— 1992
104. ks. Węglorz Grzegorz	— 1994
105. ks. Wieczorek Bogdan	— 1990
106. ks. Wilczek Szczepan	— 1990
107. ks. Wilk Piotr	— 1992
108. ks. Winkler Piotr	— 1993
109. ks. Włosek Józef	— 1991
110. ks. Wojszczyk Piotr	— 1990
111. ks. Wojtyczka Damian	— 1991
112. ks. Woliński Michał	— 1992
113. ks. Woźnica Mirosław	— 1993
114. ks. Wójcik Jacek	— 1990
115. ks. Wrodarczyk Krzysztof	— 1992
116. ks. Wuwer Arkadiusz	— 1993
117. ks. Zalewski Bogusław	— 1990
118. ks. Zalewski Ryszard	— 1990
119. ks. Zientek Marek	— 1991
120. ks. Żurek Romuald	— 1992

Trudną jest do odtworzenia dokładna liczba studentów Studium Pastoralnego na przestrzeni czasu jego działalności (1971—1995). Duża ich część nie kończyła studiów stopniem naukowym. Jedynie wiarygodne są dane dotyczące magisteriów z teologii pastoralnej do 1990 r., potem licencjatów. Magisteria („większe”) do 1990 r. uzyskało 136 księży diecezji katowickiej. Licencjaty z tej dyscypliny w latach 1990—1995 uzyskało 120 księży¹⁷.

¹⁷ Dane te dotyczą historycznej diecezji katowickiej, przed podziałem duchowieństwa jej między min. powstałymi diecezjami bielsko-żywiecką i gliwicką. Księża ci (zwłaszcza licencjusze) kończyli studia bądź rozpoczęli jeszcze jako księża katowiccy.

O dorobku badawczym w postaci prac powstałych w Studium można mówić właściwie na podstawie prac napisanych do roku 1983/84. W późniejszym okresie, kiedy nastąpiła możliwość kontynuowania tematu pracy magisterskiej napisanej i obronionej w Seminarium, czy od 1990 r. zakwalifikowania jej jako podstawy do uzyskania licencjatu, można mówić o dorobku dydaktycznym studentów w postaci zdobytych tytułów naukowych.

Tematyka prac napisanych w ramach Studium pastoralnego związana jest w większości z problematyką pastoralną występującą w parafiach, gdzie autorzy prowadzą duszpasterstwo. Przykładowo niektóre powstałe w ramach poszczególnych sekcji prace ilustrują powyższy problem: ks. Reinhard Schittko, *Zadania Misji Wewnętrznej w świetle miesięcznika „Głos Misji Wewnętrznej”* ks. Ruf in Śladek, *Wychowanie w rodzinie chrześcijańskiej w tygodniku „Monika”*-, ks. (bp) Czesław Domin, *Rodzina wielodzietna jako problem teologiczno-pastoralny w świetle I Synodu Diecezji katowickiej*-, ks. Jan Drob, *Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej a kaznodziejstwo* (Studium homiletyczne); ks. Marceli Cogieł, *Wychowanie do życia w rodzinie w podręcznikach szkolnych i w katechizmie religii katolickiej klas V—VIII*; ks. Józef Gracia, *Model spotkań duszpasterskich z rodzicami katechizowanych dzieci klas V*; ks. Henryk Jersz, *Dialog duszpasterski z przewlekłymi chorymi na terenie parafii*-, ks. Józef Pawliczek, *Model spotkań katechetycznych postulowanych przez młodzież szkół średnich*-, ks. Krzysztof Spyra, *Dialog katechetyczny jako próba oddziaływania na postawy moralne dzieci klas VII w Siemianowicach Śląskich*-, ks. Eugeniusz Szczotok, *Dialog duszpasterski z młodzieżą zamieszkałą w hotelach robotniczych*-, ks. Leon Poędzik, *Rehabilitacja społeczno-religijna głuchych i głuchoniemych w oparciu o współczesną psychologię*, ks. Kazimierz Osiński, *Rozwój myśli liturgicznej pięciu niedziel Wielkiego Postu*-, ks. Franciszek Holi, *Religijność mieszkańców Osiedla Tysiąclecia w Katowicach a ich postawa wobec małżeństwa*-, ks. Marian Malcher, *Wartość dziecka w świadomości nupturientów. Na podstawie badań ankietowych w diecezji katowickiej*-, ks. Jan Miłkowski, *Rodzina a zawód kolejarza*-, ks. Henryk Piecha, *Problem dziecka w powieści radiowej „Matysiakowie”*; ks. Antoni Goranszcz, *Religijność mieszkańców osiedla starego i nowego na przykładzie parafii Św. Józefa w Rybniku*-, ks. Wiktor Skworc, *Religijność robotników sezonowych na przykładzie robotników polskich w Dreźnie — NRD*¹⁸.

Niektórzy z absolwentów, „zaraziwszy się” w czasie studiów w Punkcie Konsultacyjnym Studiów Zaocznych ATK poszukiwaniami naukowymi, równoległe z duszpasterską pracą w parafiach kontynuowali je w ramach studiów doktorskich. Doktoratami uwieńczyli je księża: ks. dr Jan Górecki, ks. dr Antoni Goranszcz, ks. dr Henryk Rak, ks. dr Eugeniusz Szczotok, ks. dr Edward Wiczorek, i ks. dr hab. Janusz Wycisło. Do grona absolwentów, którzy ukończyli studia specjalistyczne zdobyciem odpowiedniego stopnia naukowego, należą między innymi bp Czesław Domin, kanclerz Kurii Arcybiskupiej w Katowicach — ks. prałat Józef Pawliczek, wikariusz generalny Archidiecezji Katowickiej — ks. prałat Wiktor Skworc¹⁹.

¹⁸ Krętosz, *Bibliografia*, 259—262.

¹⁹ *Schematyzm Archidiecezji Katowickiej 1993*, Katowice 1993, s. 720, 750, 755, 759, 764, 770, 773.